

PRIPOMBE DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE (DNS) NA PREDLOG ZAKONA O MEDIJIH

I. UVODOMA

V Društvu novinarjev Slovenije smo nestrpno čakali objavo predloga novega zakona o medijih, ki ga vsekakor potrebujemo, saj je sedanji zastarel in ne naslavlja aktualnih in prihodnjih izzivov medijske krajine.

Predlog prepoznava tehnološki razvoj in njegove posledice, denimo širi definicijo medija in ureja področje uporabe umetne inteligence v medijih. Deloma vključuje dobre rešitve iz predhodno predlaganih novel in upošteva določbe Akta o svobodi medijev. Ker želimo tvorno prispevati k izboljšanju besedila in rešitev, v nadaljevanju podajamo splošne komentarje na zakon in tudi predloge k posameznim členom.

Uresničevanje javnega interesa

Glede na v uvodu k zakonu zapisano premiso:

»Temeljno načelo medijske zakonodaje in s tem tudi novega zakona o medijih je zagotavljanje pravice do celovite obveščенosti ter ohranjanje in spodbujanje medijske raznolikosti (pluralizma), kar je hkrati javni interes na področju medijev.«

... je prvi in najbolj bistven očitek predlogu zakona, da ne zagotavlja pogojev za celovito obveščенost in medijsko raznolikost. Slovenski mediji so več kot 20 let delovali v okviru obstoječe zakonodaje, ki je omogočila tako vertikalno kot horizontalno koncentracijo, ter v odsotnosti medijske politike. Skupaj s tehnološkimi spremembami, globalizacijo ponudbe, spremenjenimi navadami občinstva, novimi platformami, vsemi mogočimi krizami in ob večinoma nestrategičnih lastnikih je slovensko novinarstvo na točki, ko dejansko težko ohranja svoje zaveze do javnosti.

Če želimo čez 20 let še imeti izvirne novinarske vsebine v slovenskem jeziku, bi morala biti prva naloga zakona o medijih uveljavitev robustne sheme državne podpore medijski produkciji, ki bi morala zagotoviti vsaj 15 milijonov sredstev za ohranjanje obveščенosti prebivalcev in prebivalk Slovenije.

V Društvu novinarjev Slovenije smo ministrstvu še v času priprave zakona kot dobro in preverjeno rešitev na dokaj primerljivem trgu predložili danski model, ki predvideva

sofinanciranje določenega odstotka novinarskega dela, torej predvsem plač. Mediji, predvsem tiskani in spletni, v sistem pristopajo na podlagi vnaprej znanih kvantitativnih kriterijev, brez razpisov in komisij. Gre za sistematično, nediskriminatorno, neprojektno, večletno financiranje medijske produkcije. Javna sredstva se znotraj takšne sheme ne morejo prelivati k lastnikom, niti ne morejo biti porabljena nenamensko.

Podobno shemo bi morali razviti tudi za programe posebnega pomena, poleg tega pa še dodatne specifične sheme za manjše preiskovalne, nepridobitne, nišne in zagonske projekte ali pa za to manjšo, nesektorsko pomoč ohraniti projektno financiranje.

Vlada in zakonodajalec bi se morala zavedati, da na medijskem trgu, kakršen je slovenski, torej majhen in omejen s slovenskim jezikom, mediji ne morejo opravljati svoje funkcije v javnem interesu brez državnega vložka v kakovostno in odgovorno novinarstvo. To pa je pogoj za delujočo demokracijo.

V uvodu sicer predlagatelj predloga zakona govori o tem, da mora biti »poraba javnega denarja v medijih sistemska in vsebinsko kar najbolj nevtralna«, vendar pa v nadaljevanju predlaga zakonske rešitve, ki ohranjajo projektni način financiranja prek razpisov, o katerih odloča komisija. To ni ne sistemsko ne vsebinsko nevtralno. V društvu novinarjev zato menimo, da predlog ureditve državnih pomoči medijem, kot jih opredeljuje predlog zakona o medijih, ne predstavlja pričakovanega napredka od obstoječe zakonodaje in ne zagotavlja ne medijske ne vsebinske pluralnosti niti ne ohranjanja kakovostnega in etičnega novinarstva. Ministrstvu za kulturo predlagamo, da koncipira dejanske sheme državnih pomoči na podlagi danskega vzora ter zanje zagotovi ustrezna sredstva, kar pomeni vsaj 15 milijonov letno.

Sheme so v predlogu sicer omenjene le v 3. odstavku 14. člena, in sicer:
»Dodelitev državne pomoči iz prvega odstavka tega člena je pogojena s predhodno odobritvijo sheme državne pomoči s strani Evropske komisije«.

Ministrstvo predlagano ureditev predstavlja kot pravno podlago za vzpostavitev shem, vendar pa pravna podlaga ni nikakršno zagotovilo, da bodo sheme v kratkem oziroma če sploh realizirane. Zato menimo, da morajo biti v zakonu natančno določeni vstopni pogoji za pristop medijev k shemam, kaj se financira (produkcija vsebin s subvencioniranjem plačila novinarskega dela), na kakšen način (odstotek plače) ter tudi višina in vir financiranja. Shemo/me mora opredeliti zakon. Prav tako mora biti jasna časovnica. Prepuščanje tako pomembnih vsebin podzakonskim aktom, vladnim uredbam ali le postopku priglašanja shem prinaša prevelika tveganja.

Kljub izraženi pripravljenosti oblikovati sheme pomoči pa nas izkušnje iz preteklosti učijo, da je prej pričakovati odgovore pristojnih ministrstev (ne le kulturnega, tudi ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, kot tudi finančnega ministrstva), da za novinarstvo ni denarja. Tako kot ga ni bilo med pandemijo covida-19 in kot vlada medijev ni vključila med projekte za financiranje iz evropskih sredstev za okrevanje po pandemiji, pa čeprav so bili mediji zaradi ukrepov močno prizadeti. Zato v društvu novinarjev kot vir sredstev za financiranje državnih

shem pomoči produkciji medijskih vsebin v javnem interesu predlagamo del davčnih prihodkov iz minimalnega obdavčenja multinacionalk.

Ob tem spomnimo na že vsaj pet let stare zahteve društva novinarjev, da Slovenija uveljavi digitalni davek na prihodke globalnih internetnih platform, kot sta Google in Facebook, ki posredno in neposredno služijo na račun medijskih vsebin. Kakšen promet v Sloveniji te internetne multinacionalke ustvarijo, še vedno ni znano, ker v letnih poročilih ne predstavljajo podatkov za posamezno državo. Digitalni davek bi moral biti namenjen podpori slovenskemu novinarstvu in medijski produkciji, ki imata zaradi vdora globalnih igralcev na trg največjo škodo. Vemo, da Slovenija davka ni uvedla.

Zakaj menimo, da je nov davčni vir treba nameniti prav medijem? Z letom 2024 je Slovenija z zakonom o minimalnem davku uvedla davek na dobičke multinacionalk, od katerega naj bi v proračun priteklo predvidoma 27 milijonov evrov letno. Gre za tako imenovani »drugi steber« procesa, ki poteka pod okriljem Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in ki vzpostavlja mehanizem za obdavčitev velikih multinacionalk s sedežem ali podružnico v Sloveniji. »Prvi steber« tega procesa je dogovor med državami članicami Evropske unije, kako razdeliti davek multinacionalk, ki v določenih državah nimajo ne sedeža ne hčerinskih družb. Države EU se morajo šele dogovoriti, po kakšnem ključu bo Google ali Facebook – ki ima sedež na Irskem – del davka na dobiček razdelil tudi Sloveniji. Ta steber bo zaživel šele z uveljavitvijo konvencije MCL (Multilateral Convention on Amount A of Pillar One), katere del pa je tudi zaveza držav (Outcome statement), da do konca leta 2025 ne bodo uvajale digitalnih davkov. Takšno tolmačenje so potrdili tudi na ministrstvu za finance. Uveljavitev konvencije je odvisna od podpisa ZDA, ki ščiti svoje internetne multinacionalke, zato konvencija v kongresu nima podpore, podpis pa v bližnji prihodnosti ni verjeten.

Slovenija se je tako dejansko vsaj do leta 2026 odrekla tako digitalnemu davku kot davčnim prihodkom iz »prvega stebra«. Facebook in Google, ki sta se tudi v Sloveniji močno zažrla v oglaševalski kolač (po neuradnih ocenah naj bi samo Google z oglaševanjem zaslužil toliko kot vsi tiskani mediji skupaj), tako ostajata v davčno privilegiranem položaju, slovenska medijska podjetja, posebej tiskani mediji in spletni portali, pa krčijo svoja uredništva in vsebine, ker je preživetje na takšnem trgu vse težje.

Zato menimo, da je popolnoma upravičeno pričakovati, da se sredstva iz »drugega stebra«, davka na multinacionalke, nameni za financiranje javnega interesa v medijih, po vzpostavitvi »prvega stebra« ali digitalnega davka pa se sredstva črpa iz tega vira.

Štiri milijone, kolikor naj bi bil v prihodnje velik medijski sklad, je zelo malo v primerjavi s pomočjo, ki jo medijem namenjajo druge države. Avstrija ima denimo 7,8-krat večji BDP od Slovenije, pa medijem namenja 27-krat več sredstev. Slovenija ima po našem mnenju zgrešene prioritete. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je denimo v septembrskem razpisu subvencioniranja zasebnih nastanitvenih turističnih kapacitet za posamezne projekte glampinga, obnove koč in podobnega namenilo skoraj toliko sredstev, kot je vreden cel medijski sklad. Če ponudimo drugo primerjavo, je isto ministrstvo za vlaganje v žičniško infrastrukturo, ki marsikje zaradi pomanjkanja snega večkrat stoji kot deluje, namenilo več kot

63 milijonov evrov, za vse zasebne medije pa Ministrstvo za kulturo v letu 2023 nekaj manj kot 3 milijone.

Samoregulacija – ustanovitev medijskega sveta za novinarsko etiko

Predlog zakona uvaja zakonske posledice (celo sankcije) za odločitve, sprejete v procesih in na organih samoregulacije (novinarska častna razsodišča). A dokler zakon ne bo v osnovi opredelil ali pripoznal obstoja častnega razsodišča ali drugega takšnega organa, s tem pa zagotovil tudi sofinanciranja njegovega delovanja, je torej dejavnost razsodišča povsem prepuščena »dobri volji« stanovskih organizacij, ki že več kot 30 let v celoti financirajo medijsko samoregulacijo. Obenem bi bilo za relevantnost odločitev na zakonski ravni nujna vključitev predstavnikov izdajateljev v samoregulacijo. Novinarsko častno razsodišče bi svoje delovanje preneslo na nov Medijski svet za novinarsko etiko.

Zato predlagamo, da se v novi zakon o medijih umesti člen, ki bi določal:

»Ministrstvo za kulturo lahko prizna status samoregulativnega organa za novinarsko etiko, pristojnega za novinarsko etiko za vse vrste medijev: tiskanih, radijskih, televizijskih in spletnih/digitalnih, društvu, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- je ustanovljeno kot neprofitno, nepridobitno in neodvisno društvo;*
- med svoje člane vključuje javne in zasebne medije oziroma združenja medijev, kot tudi vsaj eno reprezentativno strokovno organizacijo, ki zastopa novinarje;*
- spoštuje demokratična načela, kot jih določata Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter Ustava;*
- statutarno opravlja vsaj naslednje naloge preko specializiranega organa, imenovanega Medijski svet za novinarsko etiko:*

- a) sprejema in dopolnjuje etična pravila in smernice, ki veljajo za obdelavo informacij v medijih, ob upoštevanju posebnosti različnih vrst medijev;*
- b) javnost in medijski sektor obvešča o svojem delovanju in aktivnostih, te informacije posreduje vsakemu zainteresiranemu posamezniku, med drugim na svoji spletni strani;*
- c) obravnava pritožbe in deluje kot mediator med prizadetimi strankami, da bi dosegel zadovoljivo rešitev v skladu s specifičnimi pravili novinarske odgovornosti za vsako vrsto medija;*
- d) podaja mnenja o vprašanjih, povezanih z novinarsko etiko;*
- e) ministrstvu posreduje in na svoji spletni strani omogoči dostopnost do letnega poročila.*

Samo eno društvo je lahko priznано kot samoregulativni organ. Priznanje velja za določeno obdobje šestih let, ki ga je mogoče obnoviti.

Za zagotovitev delovanja, enakomerne finančne podpore in njegove neodvisnosti ministrstvo podeli najbolj reprezentativnemu združenju novinarjev letno subvencijo v višini 50.000 evrov, namenjeno zagotavljanju njegovega deleža financiranja pri delovanju samoregulativnega organa. Ta subvencija se vsako leto, od objave tega odloka dalje, uskladi na podlagi povprečne

rasti življenjskih stroškov, v okviru razpoložljivih sredstev in po naslednji formuli: začetni znesek subvencije pomnožen z novim indeksom, deljen z začetnim indeksom.«

Ob tem pojasnjujemo, da ne gre za predlog financiranja Društva novinarjev Slovenije, ampak pomoč države pri zagotavljanju enakopravnosti novinarjev in izdajateljev medijev v novem samoregulativnem organu. Njegovo delovanje bi namreč financirala reprezentativna novinarska organizacija v imenu novinarjev in izdajatelji medijev. Ministrstvo pa bi samoregulacijo podprlo prek novinarske organizacije, ki bi bila ta vložek dolžna nameniti za delovanje novega Medijskega sveta za novinarsko etiko. Neposredno financiranje bi zagotovilo tudi neodvisnost medijske samoregulacije. Ta razmerja in pogoji se lahko natančneje uredijo v podzakonskem aktu.

Zaščita novinarjev

Glede na to, da zadnje letno poročilo Evropske komisije o stanju pravne države Slovenijo poziva k dodatnim prizadevanjem za zaščito novinarjev, se sprašujemo tudi, zakaj zakonski predlog ne vzpostavlja zakonodajnih zaščitnih ukrepov za zaščito novinarjev, zlasti na spletu.

V društvu novinarjev redno spremljamo napade na novinarje ter razvijamo mehanizme in orodja za njihovo zaščito. Med drugim smo pripravili tudi sistemska [priporočila](#) za zaščito novinarjev.

Leta 2021 je Evropska komisija oblikovala ukrepe, ki naj bi jih države članice sprejele za izboljšanje varnosti novinarjev na spletu. Priporočilo med drugim poziva k vzpostavitvi neodvisnih nacionalnih podpornih služb, vključno s telefonskimi številkami za pomoč v sili, pravnim svetovanjem, psihološko podporo ter zatočišči za novinarje in medijske delavce, ki se soočajo z grožnjami.

Prav tako poziva k boljši zaščiti novinarjev na demonstracijah in večji spletni varnosti, zlasti pa k podpori za novinarke.

V društvu novinarjev pričakujemo, da bo zakon o medijih vzpostavil ukrepe za zaščito novinarjev in novinarjev v skladu z navedenimi priporočili. Zagotavljanje varnosti pri opravljanju novinarskega dela je temelj avtonomije in uredniške neodvisnosti.

II. PRIPOMBE K ČLENOM PREDLOGA ZAKONA

*odstavki so označeni skladno z besedilom predloga zakona

K 3. členu (pomen izrazov):

1. Predlagana definicija medija očitno izhaja iz definicije, kot jo predlaga Akt o svobodi medijev (EMFA). Primarni merili za opredelitev »medijske storitve« za namene EMFA sta »poklicna dejavnost« oziroma »uredniška odgovornost«.

Vsekakor pozdravljamo, da je definicija tehnološko nevtralna. Po navedbah v obrazložitvi naj bi veljala za vse pravno organizirane oblike množičnega komuniciranja. Predlagatelj nadaljuje: *»Na ta način se odpravlja nedopustna neenakost pravne ureditve med npr. tradicionalnimi oblikami medijev (npr. časopisom, revijo) in sodobnimi oblikami medijskih storitev (npr. storitve spletnih vplivnežev), ki niso zapadli pod nobeno obliko medijske regulacije, kljub temu, da je šlo pri obeh za opravljanje podobne dejavnosti (npr. obveščanje javnosti, oglaševanje izdelkov, vplivanja na javno mnenje ipd.).«*

Definicija po mnenju DNS zaradi težnje, da se regulira spletne vplivneže, ni konsistentna. Sprašujemo se, ali so po predlagani definiciji in glede na obrazložitev regulaciji podvrženi le spletni vplivneži, ki so pravno organizirani in torej izpolnjujejo tudi drugi kriterij, torej poklicno dejavnost izdajatelja. Kaj je s spletnimi vplivneži, ki so fizične osebe brez pravnega statusa? Kot tudi, ali po predlagani definiciji med medije sodijo programske vsebine pod uredniško odgovornostjo izdajatelja, ki so namenjene izključno trženju občinstev? In še, ali ministrstvo pričakuje, da se bodo v razvid medijev vpisali in za državno pomoč zaprosili tudi denimo spletni vplivneži?

Definicija je nekonsistentna tudi v delu, ko na eni strani kot medij navaja denimo časopise in revije kot nosilce vsebin, na drugi pa podkaste, ki so lahko le del vsebin nekega medija, denimo spletnega portala.

Opozarjamo tudi, da definicija, kot jo predlaga ministrstvo, temelji na razumevanju medijev kot storitve, medtem, ko Svet Evrope, Evropsko sodišče za človekove pravice že desetletja razvijajo širšo definicijo medijev. Odbor ministrov Sveta Evrope je denimo 2011 posvetil celotno priporočilo izključno opredelitvi in identifikaciji »medijev«. Oblikovali so šest meril o tem, kako prepoznati medije, in sicer (1) nameravati delovati kot medij; (2) imeti namen in temeljne cilje medijev; (3) uredniški nadzor; (4) spoštovanje profesionalnih standardov; (5) iskanje dosega in širjenja; in (6) zadovoljiti pričakovanja javnosti. Ključno je, da vsa ta merila nimajo enake teže.

V društvu novinarjev bi konceptualno zagovarjali razumevanje medijev izven le storitvenega okvira. Strinjamo se z regulacijo vsebin, ki jih objavljajo spletni vplivneži, vendar ne na način, da so vsebine spletnih vplivnežev medij. Predlagamo, da zakon glede vplivnežev po vzoru denimo ureditev v Nemčiji in Italiji predpiše kriterije (število sledilcev, število objav, odstotek sodelovanja uporabnikov ...), po izpolnitvi katerih tudi za spletne vplivneže začnejo veljati določeni sklopi regulacije iz medijskega zakona.

Jasna definicija medija je ključna zlasti ob sočasnem ukinjanju obveznega vpisa v razvid medijev, ki je doslej zagotavljal evidenco medijev, na katero so se navezoval tako pravice medijev (na primer pravica do informacij za medije) kot pravice javnosti (pravica do popravka). Če definicija ne bo dovolj jasna, se bodo po našem mnenju povečala praktična in pravna tveganja pri uveljavljanju pravic in dolžnosti. Pri procesnih vprašanjih, ali gre za medij ali ne, pa razvid medijev ne bo več omogočal odgovora.

Predlagamo spremembo besedila definicije medija na način:

»Medij je oblika razširjanja programskih vsebin, ki so pod uredniško odgovornostjo izdajatelja, splošni javnosti, z namenom obveščanja, izobraževanja ali zabave na kateremkoli nosilcu objavljanja informacij ali prek katerekoli komunikacijske poti. Med medije štejejo zlasti časopisi in revije ter njihove elektronske različice, radijski programi, televizijski programi, tiskovne agencije, spletni medijski portali, internetni radio idr.«

2. Predlagamo zaključek definicije programskih vsebin po zaklepaju, saj so tudi predhodno navedene programske vsebine praviloma avtorska dela. Kot je zapisano, se bere, kot da to niso. Torej:

»Programske vsebine so uredniško oblikovane zaključene enote, ki se razširjajo prek medijev v besedilni, slikovni, avdio ali video obliki ali kot kombinacija naštetih oblik, vključno z informacijami vseh vrst (npr. novice, mnenja, obvestila ipd.).«

3. Pri opredelitvi izdajatelja predlagamo dodatno alinejo, in sicer:

»– zaposluje novinarje in programske delavce, vključene v dejavnost ustvarjanja in razširjanja programskih vsebin«

Po mnenju DNS izdajatelj namreč ne more izvajati dejavnosti razširjanja programskih vsebin brez uredništva oziroma ustvarjalcev vsebin.

Predlagamo tudi naslednjo dopolnitev, ki omejuje, da bi bile politične stranke lahko izdajatelj medija:

»Pravni subjekt oziroma oseba, ki je pri notranjem ministrstvu registriran(a) kot politična stranka in z njo povezane osebe, ne more biti izdajatelj medija niti pri izdajatelju medija ne sme imeti lastniškega deleža.«

4. Sprašujemo se, kakšna je strojna uredniška odgovornost, ki je omenjena v definiciji uredniške odgovornosti v 4. odstavku 3. člena. Če je mišljena odgovornost za vsebine, ki jih ustvarijo mediji s pomočjo orodij umetne inteligence, je treba to drugače zapisati.

8. DNS je že v preteklosti opozarjalo na pomanjkljivost definicije novinarja, saj je ta lahko tudi samozaposlena oseba s statusom samostojnega kulturnega delavca ali samostojnega podjetnika, lahko je študent, fizična oseba brez statusa, ki z medijem redno sodeluje na podlagi avtorske pogodbe ... Predlagamo spremembo definicije na način:

»Novinar oziroma novinarka je oseba, ki redno in neposredno zbira, obdeluje, oblikuje, ustvarja ali razvršča informacije za objavo prek medijev in ima z izdajateljem sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali sklenjeno drugo dolgotrajno sodelovanje na podlagi pogodb civilnega prava, kot fizična ali samozaposlena oseba.«

10. Ekonomska odvisnost nima veze s statusom v uredništvu. Ekonomsko odvisne stalne programske sodelavce mora delodajalec zaposliti, vendar to, kot rečeno, v tem kontekstu ni relevantno. Poleg tega se sprašujemo, kakšen je smisel opredelitve uredništva, ki ga sestavlja le odgovorni urednik. Po našem mnenju v tem primeru ne gre za uredništvo. Predlagamo spremembo definicije na način:

»Uredništvo sestavljajo odgovorni urednik, uredniki in novinarji, ki so zaposleni pri izdajatelju, ter drugi avtorji prispevkov oziroma stalni programski sodelavci, ki kontinuirano sodelujejo z uredništvom.«

20. Pri definiciji državnega oglaševanja se najprej zastavlja vprašanje, ali so pod pojmom »podjetja v državni lasti« mišljena vsa podjetja, v katerih ima država kakršenkoli, torej tudi zelo majhen delež. Ali gre morda za podjetja v večinski ali celo 100-odstotni lasti? Obenem se zdi, da bi lahko bilo takšno poseganje vsakokratne vlade v vsako podjetje, v katerem bi denimo država imela zgolj eno delnico, ustavno sporno. Razumemo namen teh določb, a se sprašujemo, ali bi zdržale morebitno ustavno presojo.

21. V definiciji političnega oglaševanja je besedno zvezo »političnih kampanj« boljše nadomestiti z »volilnih in referendumskih kampanj«, saj so te (tudi časovno) opredeljene v zakonu o volilni in referendumski kampanji.

32. Definicija sistema umetne inteligence (UI) je preveč široka glede na nekatere že oblikovane in mednarodno uveljavljene definicije (EU AI Act ali OECD). Predlagamo, da se zakon nasloni na katero od teh definicij in se iz tega določila izvzame dele, ki po uveljavljenih definicijah ne štejejo za UI.

33. - 38. Predlog zakona definira novinarske sisteme UI, a se termin nato v nadaljevanju predloga ne pojavlja več. Predlog tako ali tako govori o uporabi UI v medijih, zato se zdi posebna določba novinarskih sistemov UI odveč. Še posebej, ker je nedorečena – torej če se UI uporablja za poročanje o preteklih in ne sodobnih dogodkih ali pa za tvorjenje prispevkov, ki niso v javnem interesu, potem to ni predmet te definicije? Tudi v naslednji določbi je podobno, predlog v 36. odstavku govori o novinarskih sistemih generativne UI, čeprav že 35. odstavek vključuje generativno UI, le da v 36. odstavku to ni omejeno na poročanje o sodobnih dogodkih in dogodkih v javnem interesu. Skratka, menimo, da gre v teh dveh določbah za nedoslednosti in bržkone nepotrebne definicije.

Tudi nadaljnje definicije o subjektu, uporabniku in občinstvu UI so verjetno odveč, saj zajemajo te iste pravne ali fizične osebe tudi druge definicije – na primer definicija medija. Občinstvo UI v medijih pa je tako ali tako občinstvo medija.

K 5. členu (novinarska avtonomija in uredniška neodvisnost)

Ker je zagotavljanje varnosti pri opravljanju novinarskega dela temelj avtonomije in uredniške neodvisnosti, predlagamo, da se v 5. člen dodajo tudi določbe, s katerimi bi zakon vzpostavil ukrepe za zaščito novinark in novinarjev, kar smo podrobneje pojasnili v uvodu.

(2) V drugem odstavku 5. člena zmoti dikcija, da *»novinar ne more zavrniti dela, ki se nanaša na tehnično urejanje programskih vsebin, povzemanje prispevkov drugih avtorjev ali urejanje poročil«*. Ne razumemo te dikcije, potrebe po njej, niti smiselnosti urejanja te vsebine v zakonu. Če bi na primer novinar moral povzeti vsebino iz drugega medija, ki bi bila v nasprotju z

etičnimi standardi, takšnega dela ne bi mogel zavrniti? Menimo, da je ta stavek nepotreben, zato predlagamo njegovo črtanje.

(4) Po našem mnenju določba, po kateri ne sme »nihče novinarju brez njegovega soglasja pomensko spremeniti, umakniti ali predelati njegovega prispevka«, pregloboko posega v pristojnosti odgovornih urednikov in urednikov. Urednik mora imeti možnost, da umakne novinarski prispevek, ki je na primer v nasprotju s profesionalnimi standardi. To mu mora biti v skladu z njegovimi pristojnosti dopuščeno storiti tudi brez soglasja novinarja.

Predlagamo, da se določilo popravi na način:

»Nihče ne sme novinarju brez njegovega soglasja pomensko spremeniti ali predelati njegovega prispevka. Novinarja se ne sme podpisati pod pomensko spremenjen prispevek, če s spremembami ne soglaša. Novinar mora biti o umiku prispevka predhodno obveščen.«

(5) Strinjamo se, da podpisovanje novinarskih prispevkov prispeva k verodostojnosti in odgovornosti, zato morajo biti novinarske vsebine podpisane. Kljub temu menimo, da dikcija tega odstavka ni dovolj jasna.. Ali se torej novinarji lahko podpisujejo s kraticami, ali je lahko podpisano uredništvo ali pri povzemanju STA ali druge tiskovne agencije podpisana denimo agencija? Po našem mnenju gre za v praksi uporabljena podpisovanja, ki ne predstavljajo zlorabe uporabe psevdonimov, zato bi morala biti dovoljena. Predlagamo bolj natančen zapis te določbe ali pa opustitev regulacije podpisovanja in prepustitev te vsebine samoregulaciji.

(6) Predvidevamo, da je bila motivacija za zapis tega odstavka tako imenovano »copy paste« novinarstvo, kot tudi pomanjkljivo navajanje virov ekskluzivnih informacij v slovenskih medijih. Čeprav razumemo dober namen, pa menimo, da gre v tem primeru za pravno materijo, ki jo vsaj glede avtorskih del (nekateri prispevki lahko tudi ne izpolnjujejo zahtev za priznanje statusa avtorskega dela ali pa jim je takšno varstvo izrecno odrečeno) ureja Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), zato dodatno urejanje v zakonu o medijih v tem delu ni potrebno.

Menimo, da določba ustvarja tudi pravno zmedo, saj ni jasno, kaj pomeni termin prevzeti – razlagamo si ga v smislu reproduciranja brez sprememb. Vendar, če je prevzeti prispevek v nasprotju z izvirnim nepodpisan, ali ne gre za krajo avtorskega dela oziroma plagiat, kar ureja ZASP? Podobno pa velja tudi v primeru povzemanja v skladu z ZASP, ki je ob spoštovanju vseh zahtev sicer prosto. V skladu z avtorsko zakonodajo in novinarsko etiko pa je vedno treba navesti tudi vir. Za prevzemanje avtorskoppravno varovanih prispevkov, za katere zakonita licenca iz 47. člena ZASP ne velja, je že zdaj potrebno pridobiti dovoljenje avtorja oziroma imetnika pravic, obvezno pa je tudi spoštovanje moralnih avtorskih pravic.

Po drugi strani pa ZASP v 48. členu v skladu s pravico do obveščenosti dopušča tudi prosto uporabo avtorskih del, kar je tudi treba upoštevati.

Glede na vse navedeno predlagamo črtanje tega odstavka. Avtorji in imetniki pravic lahko svoje pravice uveljavljajo in preprečujejo nedovoljeno uporabo avtorskih del na podlagi avtorskoppravne zakonodaje. Ne glede na utemeljenost samega predloga in dopustnost pravice v skladu z mednarodnopravnimi zavezami RS (npr. Bernska konvencija) pa dvomimo, da bi

pravica v rokah izdajatelja bistveno pozitivno vplivala na novinarsko avtonomnost oziroma uredniško neodvisnost.

K 6. členu (zaščita vira)

(1) Določbo iz prvega odstavka 6. člena bi bilo treba pretehtati v luči stališča Vrhovnega sodišča RS v sodbi v zadevi II Ips 61/2017, kjer to navaja, da je zahteva po razkritju vira dovoljena le, kadar to upravičuje izrazit javni interes. KZ-1 prav tako ne določa razkritja novinarskih virov.

Zato predlagamo spremembo odstavka na način:

»Razen sodišča, in le, kadar je to v izrazitem javnem interesu, ne sme nihče zahtevati od urednika, novinarja ali avtorja prispevka ter od njihovih ožjih družinskih članov (starši, otroci, bratje in sestre, posvojitelji in posvojenci) ali zakoncev oziroma zunajzakonskih partnerjev, da razkrijejo vir informacij.«

(2) V tej določbi je zaradi jasnosti bolje, da se navede prepoved nameščanja vsiljive IN nadzorne programske opreme.

K 7. členu (odgovorni urednik)

(1) Predlagamo dopolnitev odstavka z naslednjim besedilom:

»Izdajatelj mora pridobiti mnenje uredništva tudi pred imenovanjem vršilca dolžnosti odgovornega urednika, ki ga lahko imenuje za največ 3 mesece. V primeru izrednih dogodkov lahko vršilca dolžnosti imenuje brez predhodnega mnenja uredništva, ki pa ga mora pridobiti v roku 14 dni po imenovanju.«

Status samostojnega novinarja – splošno

Obstoj posebnega registra novinarjev in novinark, ki opravljajo novinarsko dejavnost, je smiseln in v javnem interesu, tako z vidika posebnega poslanstva novinarskega poklica v javnem interesu kot omejevanja konflikta interesov, in tudi z vidika spremljanja socioekonomskega statusa samostojnih novinarjev, saj je ostale samozaposlene novinarje statistično zelo težko spremljati.

Obenem pa se sprašujemo, kakšen je namen ohranjanja statusa in razvida, glede na to, da je vanj vpisanih le še 43 amostojnih novinarjev. Poleg tega predlog zakona uvaja dodatne pogoje za pridobitev statusa, ki že v obstoječi obliki ni popularen. V društvu novinarjev se zavzemamo za ohranitev statusa in razvida, vendar pa predlagamo, da ministrstvo novinarje v status spodbudi tudi z drugimi mehanizmi. Menimo, da so novi pogoji za pridobitev statusa nepotrebni. Za status ni zanimanja, kar dokazuje tudi število novih vpisov oziroma njihova odsotnost, saj status samostojnega podjetnika omogoča večjo fleksibilnost opravljanja različnih dejavnosti.

K 8. členu (vpis v razvid samostojnih novinarjev)

(2) V 3. alineji zakon zahteva dokazila, da novinar prejema večino letnih prihodkov iz naslova opravljanja novinarske dejavnosti. Zanima nas, kakšna so ta dokazila, če pred pridobitvijo statusa novinar ni bil samozaposlen in tudi, zakaj bi moral to dokazovati za nazaj? Menimo, da gre za prekomerno administrativno breme, če bo moral novinar ob vpisu v razvid ali kasneje dostavljati ta dokazila.

Pri določilu iz 6. alineje nas zanima, kako se bo preverjala zahteva, da novinar ne opravlja dejavnosti ali sodeluje pri opravljanju dejavnosti, ki so v konfliktu z naravo novinarskega dela, kot jih določajo mednarodni strokovni in etičnimi standardi novinarske dejavnosti (npr. marketinška svetovanja, PR svetovanja in oglaševanje izdelkov ali storitev ipd.). Bo novinar podpisal izjavo?

Glede določil v 7. alineji pa menimo, da je pogojevanje pridobitve statusa s številom pozitivnih oziroma negativnih odločitev Novinarskega častnega razsodišča neprimerno. Ne verjamemo v uporabo mehanizma samoregulacije za kaznovanje novinarjev izven tega sistema. Strinjamo se, da je spoštovanje etičnih in profesionalnih standardov v zakonu o medijih lahko nagrajeno. Ne strinjamo pa se s pavšalnim kaznovanjem novinarjev na podlagi odločitev Novinarskega častnega razsodišča.

Opozarjamo tudi, da je dejavnost razsodišča povsem prepuščena »dobri volji« stanovskih organizacij. Trenutno v Sloveniji obstajata dve razsodišči, zato bi zakon v tem primeru moral najmanj opredeliti, da gre za razsodišče, ki ga oblikujejo reprezentativne organizacije, na kar smo opozorili že v uvodu. Predlagamo torej črtanje tega pogoja.

(5) Za ugotavljanje pogoja reprezentativnosti strokovne organizacije novinarjev predlagamo, da se določi članstvo najmanj 200 novinarjev, kar predstavlja približno 10 odstotkov novinarjev v Sloveniji. Podoben pogoj je za doseganje reprezentativnosti namreč zapisan tudi v zakonu o ugotavljanju reprezentativnosti sindikatov. Opozarjamo pa na potencialno spornost ugotavljanja reprezentativnosti zaradi pravil varovanja osebnih podatkov članov stanovskih organizacij. Apeliramo, da se pri uvajanju preverjanja reprezentativnosti upošteva tudi ta vidik.

(6) V 6. odstavku predlagamo dopolnilo s stavkom:

»Pred sprejemom podrobnejših pravil o izkazu izpolnjevanja pogojev za vpis se ministrstvo posvetuje z registriranimi reprezentativnimi novinarskimi organizacijami.«

K 9. členu (vodenje razvida samostojnih novinarjev)

(1) Določilo, da mora samostojni novinar sporočiti pristojnemu ministrstvu vsako spremembo podatkov iz drugega in tretjega odstavka prejšnjega člena, in sicer najpozneje v 15 dneh od nastanka spremembe, je po našem mnenju nesorazmerno administrativno breme, ki bo novinarje odvrčalo od statusa, ki prinaša samo obveznosti in nobenih pravic.

K 11. členu (posebne ugodnosti samostojnih novinarjev do 35. leta)

Opozarjamo, da gre v tem členu za edino ugodnost za tiste s statusom samostojnega novinarja, pa še tukaj je uporabljena besedna zveza »LAHKO upošteva«. Beseda »lahko« naj se briše, do posebnih ugodnosti pa naj bodo upravičeni vsi samostojni novinarji in ne le tisti do 35. leta. Ministrstvo bi lahko razvilo tudi posebne programe prav za samostojne novinarje.

K 12. členu (informacije za medije)

(1) V DNS menimo, da morajo biti poleg medijev do pravice do informacij po ZMED upravičeni tudi novinarji, ki samostojno preiskujejo. Novinarsko delo ni več vezano le na delo za in v mediju, ampak lahko posamezni novinarji ali novinarske ekipe samostojno zbirajo informacije in preiskujejo ter se šele kasneje dogovorijo za objavo v/z medijem. Skladno s tem bi se morala spremeniti tudi dikcija prvega odstavka 12. člena, in sicer, da *gre za informacije za medije in novinarje*.

V izogib zlorabam, ko bi informacije zahteval posameznik, ki bi se le izdajal za novinarja, lahko zakon uvede prekršek za lažno predstavljanje za namene pridobivanja informacij za medije in novinarje po ZMED.

(3) DNS pozdravlja odločitev o skrajšanju roka za odgovor. Ob tem pa se sprašujemo, zakaj je črtana kazenska določba za sankcioniranje kršitev »neupoštevanja roka« in posledično tudi pristojnost informacijskega pooblaščenca (IP) za nadzor nad izvajanjem te določbe (12. odstavek 45. člena ZMed ter 147. člen Zmed). To pomeni, da »molka organa v postopku po ZMed« dejansko ne bo več, saj IP ne bo imel pristojnosti ukrepati, če se zavezanci ne bodo držali zakonskega roka za odgovor na vprašanja medija.

Takšna ureditev je neprimerna ter zmanjšuje pristojnosti IP in ukinja prekršek, ki se je izkazal za pomemben motivacijski mehanizem pri pridobivanju odgovorov na novinarska vprašanja.

Predlagamo, da se ureditev iz veljavnega ZMed (12. odstavek 45. člena) ohrani. Posebej pa naj se popravi kazenska določba, saj trenutno veljavna (147. člen ZMed), ni povsem konsistentna. Izrecno je treba zapisati, da je sankcionirana kršitev roka iz (predlaganega) tretjega odstavka 12. člena ZMed-1.

V izogib dvomu, da pravica do odgovora na vprašanja iz tretjega odstavka zahteva od zavezanca, da odgovori na vsako od zastavljenih vprašanj, predlagamo, da se tretji odstavek spremeni na način:

»Zavezanec mora poslati mediju odgovor na vprašanje, če je več vprašanj, mora odgovoriti na vsako posebej, čim prej, oziroma najpozneje v petih delovnih dneh od prejema vprašanja. Iz odgovora morata biti razvidna ime medija, ki je zastavil vprašanje, in vsebina vprašanja.«

Domnevamo, da predlog uvaja/omogoča tudi ustno zastavljanje novinarskih vprašanj zavezancem, ker smo novinarske organizacije že opozarjale na težave predvsem radijskih in televizijskih novinarjev, ki potrebujejo tudi avdio ali video izjavo zavezanca v postopku

pridobivanja informacij po ZMED. Kljub temu, da pozdravljamo razmišljanje v takšno smer, pa ugotavljamo, da ta rešitev ni konsistentno urejena, saj v 3. odstavku zakon znova navaja, da mora organ mediju poslati odgovor na vprašanje, torej se razume, da gre za pisni odgovor.

Zato predlagamo dopolnitev 3. odstavka, tako da se po prvem stavku doda:

»Odgovor je na zahtevo medija oz. novinarja lahko podan tudi kot avdio ali video izjava.«

(6) Predlagamo, da se ohrani sedanja ureditev, po kateri je jasno, da gre za odgovora iz 3. in 5. odstavka tega člena.

K 13. členu (javni interes na področju medijev)

(2) Predlagamo, da se v to določbo ne glede na obstoj specialnih zakonov doda, da za uresničevanje javnega interesa na področju medijev Republika Slovenija zagotavlja zadostno financiranje RTV Slovenija in STA ter zagotovi vire financiranja za namene iz 1. odstavka tega člena in 1. odstavka 14. člena.

(3) DNS je že večkrat opozorilo, da gre pri financiranju občinskih glasil za nedovoljene in netransparentne prakse, ki predstavljajo nelojalno konkurenco gospodarski panogi medijskega založništva. Zaradi finančne in strukturne odvisnosti občinskih glasil od izdajateljev, torej občin, je v njih močno okrnjena uredniška avtonomija. Občinska glasila se zlorablja za politično propagando aktualnih županov.

Ukrepi, ki jih MK predlaga v noveli ZMED za regulacijo občinskih glasil, so po našem mnenju nezadostni. Občine bi morale svojo pravico do javnega obveščanja lokalnih skupnosti uresničevati na transparenten in nediskriminatoren način prek javnih razpisov. Do razpisanih sredstev bi morali imeti enakovreden dostop lokalni in regionalni mediji.

Neposredno financiranje občinskih medijev bi moralo biti prepovedano, ker gre po našem mnenju za nedovoljeno državno pomoč, ki povzroča distorzijo na trgu in bi kot taka morala biti predmet obravnave AVK.

Glede na vse zlorabe, ki smo jim bili priča v preteklosti, in glede na finančne težave lokalnih in regionalnih medijev, bi od MK pričakovali, da se bo zavzelo za spremembo zakona o lokalni samoupravi in občinsko obveščanje lokalne skupnosti omejilo na uradne informacije, ki jih občine objavljajo na svojih spletnih straneh. S tem bi vsaj poskusili presekati povezave županov oziroma občin z »njihovimi« mediji, obveščanje javnosti o ostalem dogajanju v lokalnem okolju pa prepustilo lokalnim medijem. Zelene vsebine bi lahko občine financirale prek transparentnih razpisov, v lokalnih medijih, ki niso pod popolnim in neposrednim nadzorom občin. Sklicevanje na lokalno samoupravo in avtonomijo je v primeru občinskih glasil le slab izgovor.

Če pa so občinski mediji še naprej dovoljeni, čemur nasprotujemo, pa bi moralo MK glede na to, da se praktično v celoti financirajo iz javnih sredstev, po analogiji obeh javnih medijev ali

medijev posebnega pomena predpisati tudi njihovo upravljavsko strukturo, ki bi omogočala uredniško neodvisnost od občin, ki so ustanovitelji izdajateljev ali izdajatelji občinskih glasil.

K 14. členu (državne pomoči medijem)

Poleg stališča, ki smo ga glede določb, vezanih na državne pomoči medijem, podali v uvodu, izpostavljamo še nekaj pripomb h konkretnemu členu zakona.

(1) Nenavadno je, da ministrstvo neodvisno, etično in verodostojno novinarstvo opredeljuje kot javni interes na medijskem področju, vendar pa v opredelitvi, kaj lahko v okviru državnih pomoči država podpira, ni niti mehanizmov samoregulacije, ki v veliki meri zagotavljajo etično in verodostojno novinarstvo, niti poklicnega izobraževanja in usposabljanja novinarjev, novinark in ostalih ustvarjalcev medijskih vsebin. Ti ukrepi bi lahko omogočili financiranje izobraževanja in poklicnega usposabljanja novinarjev in drugih medijskih delavcev. Medijske hiše že leta izobraževanju novinarjev ne namenjajo sredstev, zato slovensko novinarstvo izgublja stik z najnovejšimi praksami in trendi v novinarstvu. Ta primanjkljaj bi morala zagotoviti sredstev za štipendije, študijske obiske, izmenjave, izobraževalne programe ... financirati država.

Prav tako ministrstvo ne vidi potrebe po ukrepih, namenjenih ohranjanju in razvoju novinarskih delovnih mest, kljub temu, da je prav novinarstvo ena od dejavnosti, ki je bila izpostavljena največji prekarizaciji, določeni profili, kot so fotoreporterji in dopisniki, pa izginjajo, prav tako ni spodbud za samostojne novinarje. Po podatkih, ki jih je zbral [Jure Gostiša iz Financ](#), se je v slovenskih tiskanih medijih število zaposlenih v desetih letih zmanjšalo za 37 odstotkov.

Predlagamo, da se seznam iz 1. odstavka 14. člena ustrezno dopolni.

Sprašujemo se, zakaj je izpostavljeno le znanstveno novinarstvo, ne pa druge novinarske specializacije. Predlagamo bolj vključujočo definicijo, in sicer specializirano novinarstvo na različnih področjih (znanstveno ...), saj vemo, da so problem vse novinarske specializacije.

Podobno predlagamo glede podpore medijskim zagonskim podjetjem. Zagonska podjetja so le ena od oblik novih medijskih projektov, podjetje je le ena od pravnoorganizacijskih oblik novih medijskih projektov. Ti so lahko organizirani kot zadrage, društva, zavodi, zato menimo, da je treba definicijo razširiti in da mora biti nevtralna v smislu pravnega statusa novega projekta. Vključi naj se celoten tretji medijski steber, torej nepridobitni in neodvisni mediji posebnega pomena.

Menimo, da ni problem le dostop do digitalnih medijskih storitev, ampak tudi dostop do denimo tiskanih medijev, zato predlagamo razširitev te definicije. Poleg tega se alineji 6 in 10 vsebinsko prekrivata.

Predlagamo, da se glede na aktualno stanje, ko so novinarji tarča številnih groženj ter verbalnih in včasih tudi fizičnih napadov, kot javni interes opredeli zagotavljanje digitalne in fizične varnosti novinarjev.

(2) Kot zapisano že uvodoma, gre za absolutno prenizka sredstva za zagotavljanje kakovostne in verodostojne obveščeniosti prebivalcev in prebivalk Slovenije.

(4) Sprašujemo se, ali je pogoj iz tretje alineje 4. odstavka o številu zaposlenih delavcev zapisan dovolj natančno, da ne bo povzročal problemov v praksi. Predlagamo spremembo, in sicer tako, da se pogoj treh zaposlenih zmanjša na dva zaposlena. Slovenski medijski trg je izredno majhen, zato na njem lahko delujejo tudi butični ali nišni mediji, ki pa kljub temu lahko pomembno prispevajo k vsebinski pluralnosti. Poleg tega naj zakon natančneje definira druge formalnopravne oblike sodelovanja med novinarjem oziroma ustvarjalcem vsebin (samozaposlen, pogodba civilnega prava ...) in izdajateljem.

Predlagamo podobno rešitev kot na Danskem, kjer morajo zunanji sodelavci skupaj doseči število delovnih ur določenega števila redno zaposlenih. Z namenom omogočanja preživetja neprofitnih nišnih medijev predlagamo, da se v skupno število sodelavcev štejejo vsa sklenjena delovna oziroma pogodbeno razmerja medija in ne samo število sodelavcev v uredništvu.

Predlagamo tudi dodatne kriterije za izdajatelje, ki niso upravičeni do državne pomoči, in sicer:

– izdajatelji, ki z zaposlenimi nimajo sklenjene kolektivne pogodbe.

Kolektivna pogodba, ki ureja pogoje dela in ostala temeljna razmerja med zaposlenimi in delodajalci, bi morala biti zlati standard vseh izdajateljev, ki želijo pristopati v sistem državnih pomoči. Država bi morala državne pomoči pogojevati s zagotavljanjem najvišjih standardov socialnega dialoga in zaščite pravic zaposlenih, ki jih nudijo kolektivne pogodbe. Glede na to, da je neodvisno novinarstvo v javnem interesu, bi morala država z instrumenti, ki jih ima, spodbujati urejenost delovnih razmerij, finančno varnost in stabilnost zaposlenih v medijski dejavnosti. Ustrezni delovni pogoji in finančna stabilnost sta predpogoj za profesionalno in etično novinarstvo.

-izdajatelji, ki niso vpisani v razvid medijev.

Kakšen smisel ima zahteva po transparentnosti, če ni pogoj za pridobitev državne pomoči?

K 15. členu (postopek dodelitve državne pomoči)

Financiranje mora biti večletno, saj je le tako zagotovljena vsaj minimalna stabilnost in možnost medijev, da vsaj kratkoročno načrtujejo.

(3) Razdeljevanje sredstev na podlagi ocen strokovne komisije se je izkazalo kot vprašujoče strokovno, pogosto arbitrarno, politično motivirano in zato neprimerno. Poleg tega je Slovenija že izčrpala bazen strokovnjakov, ki bi v komisiji lahko sodelovali. Razen za manjši del sredstev, pri katerem bi se ohranilo projektno financiranje, je financiranje na podlagi ocen strokovne komisije po našem mnenju neprimerno. Sredstva naj se v največji možni meri razdelijo na

podlagi vnaprej merljivih kvantitativnih kriterijev. Komisija v tem primeru pregleda le izpolnjevanje pogojev, ki so podatkovno in listinsko preverljivi.

(4) poleg navedenih predlagamo dodaten pogoj za sodelovanje na razpisih:

- »zagotavljanje ustrezno visokega odstotka izvirnih medijskih vsebin in ustrezno nizkega odstotka oglaševalskih vsebin«

Glede opredelitev financiranja javnega interesa v medijih predlog zakona vsebuje ogromno različnih pogojev, ki se mestoma ponavljajo, nivoji se prepletajo oziroma ni jasno, kako naj bi se kombinacija pogojev in kriterijev uporabljala v praksi. Zakon tako navaja definicijo javnega interesa, opredelitev vsebin državnih pomoči, opredelitev izdajateljev, ki so upravičeni do pomoči, pa spet pogoje za sodelovanje na razpisih, kriterije za ocenjevanje vlog, navaja druge vire, ki jih je treba upoštevati pri dodeljevanju sredstev, in na koncu definira še prednostne kriterije in merila. Celotna ureditev je zato nepregledna in omogoča potencialne zlorabe pri oblikovanju razpisov ali shem.

Transparentnost podatkov o medijih – splošno

Generalno se strinjamo, da je transparentnost lastništva pomembna, vendar pa menimo, da bi moralo ministrstvo od medijev zahtevati tudi vsaj osnovne podatke o nakladah, dosegih, gledanosti, poslušanosti, saj so to tudi podatki, ki jih ministrstvo samo potrebuje za oblikovanje medijske politike, prav tako so pomembni za javnost in akademsko oziroma raziskovalno sfero. Obseg javnih podatkov je v izogib prekomernemu poseganju v poslovanje oziroma konkurenčnost lahko ustrezno omejen.

Za vsaj minimalno učinkovanje ugovora vesti novinarja iz 5. člena tega zakona bi morali izdajatelji v razvid posredovati tudi veljavno programsko zasnovo medija.

Glede na to, da vpis v razvid ne bo več pogoj za opravljanje dejavnosti in torej ne bo več obvezen, se sprašujemo, kakšen smisel ima razširjanje nabora podatkov o lastništvu, če pa bo vpis odvisen od dobre volje medija. Po našem mnenju mora biti vpis v razvid obvezen ali pa vsaj pogoj za dostop do sredstev državnih pomoči. Tudi za medije, ki prejemajo druga javna sredstva, kot so na primer lokalni mediji, mora biti vpis v razvid obvezen. Razvid bo imel smisel, če bo v njem vpisanih 99 % vseh medijev.

K 19. členu (razkritje konflikta interesov)

Konflikt interesov je opredeljen v dokumentih, ki so podlaga za samoregulacijo v poklicu (Münchenska deklaracija, Kodeks novinarjev Slovenije) in predlagamo, da to tudi ostane zlasti etična in ne zakonska norma.

Določba je tudi vsebinsko problematična, saj zahteva razkrivanje vpletenosti v konflikt interesov, ne definira pa, kaj konflikt je. Poleg tega si ne predstavljamo, kako in na kakšnem mestu bo konflikt interesov razkril izdajatelj. Tudi sicer je zahteva po razkrivanju že potencialnega konflikta interesov bistveno preširoka in bi lahko imela nasprotni učinek od

tistega, čemur je razkritje konflikta interesov namenjeno – torej transparentnosti in verodostojnosti. Lahko se zgodi, da bodo novinarji v izogib tveganju visokih glob nekritično objavljali razkritja nebistvenih potencialnih konfliktov interesov, kar bi lahko neupravičeno zbuvalo dvom v verodostojnost prispevkov. Vprašanje je tudi, kako bodo konflikt označevali v televizijskih in radijskih prispevkih.

Poleg tega je kršitev opredeljena kot hujši prekršek, za katerega je za pravno osebo zagrožena globa do 20.000 evrov, kar je ob zelo nenatančni določbi 19. člena milo rečeno sporno in bo vodilo v probleme pri izvajanju zakona, kot tudi potencialne zlorabe, tudi s strani inšpekcijskih organov.

Če ministrstvo vztraja pri regulaciji razkritja konflikta interesov, pa predlagamo, da jo omeji na razkritje dejanskih konfliktov interesov in ta konflikt tudi vsebinsko opredeli.

Po zgledu Kodeksa novinarjev Slovenije:

Če je novinar vpleten v dogodke, o katerih poroča, in je v konfliktu interesov, mora to razkriti ali se iz poročanja izločiti.

Da bi se novinar izognil dejanskim ali navideznim konfliktom interesov, se mora odreči darilom, uslugam, nagradam in drugim ugodnostim. Izogniti se mora delu zunaj novinarskega poklica, ki zmanjšuje njegovo verodostojnost ali verodostojnost novinarske skupnosti.

Novinar ne sme informacij o finančnih dogodkih, ki jih dobi pri svojem profesionalnem delu, zlorabljeni za osebne interese. Če trguje z vrednostnimi papirji, o katerih poroča, mora to razkriti javnosti.

Koncentracije v medijih – splošno in k 20. členu (priglasitev koncentracij v medijih)

Uvodoma se ne strinjamo z ukinjanjem nezdružljivosti opravljanja oglaševalske ter radijske in televizijske dejavnosti in nezdružljivosti opravljanja telekomunikacijske ter radijske in televizijske dejavnosti. Prepričani smo, da bi takšno združevanje na majhnem slovenskem medijskem trgu predstavljalo resno grožnjo pluralnosti in raznovrstnosti vsebin. Tako je ugotovila tudi AVK, ko koncentracije podjetij Pro Plus in Slovenia Broadband, prek katere je prevzem želel izvesti United Group, ni dovolil. AVK je v povzetku relevantnih dejstev zapisala, da bi prevzem Pro Plusa, ki naj bi ga izvedel Slovenia Broadband, lahko prinesel horizontalne učinke koncentracije na trgu televizijskega oglaševanja, trgu nakupa pravic za prenos športnih vsebin in na veleprodajnem trgu dobave otroških programov.

Menimo, da mora ta prepoved ostati, saj je presoja javnega interesa ne bo zadovoljivo nadomestila.

Strinjamo se lahko, da mora ključno vlogo pri presoji koncentracij prevzeti AVK, ki pa bi morala spremembe v lastništvu medijev preverjati po bistveno bolj zaostrenih in formaliziranih merilih, ki bi jih moral izpolniti vsak bodoči medijski lastnik. Finančna konstrukcija vsakega posla bi morala biti povsem pregledna, nedvoumni bi morali biti vsi viri financiranja, razkrite vse morebitne opcijske pogodbe, tihi družbeniki in delniška parkirišča. To bi lastniške vstope

v medije onemogočilo špekulantom in tistim lastnikom, ki bi želeli medije zgolj finančno izčrpati.

Predlagana rešitev postopek presoje prenaša na agencijo za varstvo konkurence (AVK). Iz prejšnjih predlogov novel ZMED ohranja tudi presojo javnega interesa. Ob tem pa tako pristojno ministrstvo kot AKOS skoraj v celoti izvzame iz postopka. Vanj pa vpelje Nacionalni svet za medije, katerega ustanovitvi v DNS nasprotujemo.

Ob tem se sprašujemo, ali je AVK usposobljena za presojanje posledic koncentracije, ki niso skladne z javnim interesom na področju medijev. AVK za to nima ne izkušenj ne vzpostavljene ekipe strokovnjakov, zato menimo, da je obvezno, da se vsaj z mnenjem v postopek vključita tudi pristojno ministrstvo, ki področje medijev in potencialne negativne posledice koncentracije bolje pozna, in AKOS kot regulator.

Kritični smo tudi do predloga v 5. odstavku 20. člena, ki odločitev za presojo javnega interesa ob presoji koncentracije v celoti prepušča AVK. Menimo, da to ni primerna rešitev. AVK bi morala biti obvezana izvesti presojo javnega interesa na predlog pristojnega ministrstva.

Strinjamo se z ustrežno nizkim pragom za priglasitev koncentracije, saj so predlogi, ki medijsko panogo izenačuje z vsemi preostalimi panogami in ne upošteva posebne vloge medijev pri zagotavljanju ustavno določene pravice državljanov do obveščeniosti, nesprejemljivi. Pomembno je, da regulacija zajame veliko večino prevzemov in povezovanj na majhnem in fragmentiranem slovenskem medijskem trgu, ki je zaradi teh svojih lastnosti izredno ranljiv.

Programi posebnega pomena – splošno

Zakon ne vsebuje rešitev, ki bi omogočala tiskanim in elektronskim medijem pridobitev statusa »nepridobitnega medija posebnega pomena«.

DNS se pridružuje pozivom nepridobitnih medijev iz tako imenovanega tretjega medijskega stebra, ki opozarjajo, da gre za pomemben steber manjših, lahko nižnih medijev in novinarskih/programskih ekip, ki bistveno prispevajo k vsebinski in tudi konceptualni raznolikosti. Ministrstvu zato predlagamo, da v predlogu zakona uredi status »nepridobitnega medija posebnega pomena«.

Predlagamo, da so do tega statusa upravičeni mediji, katerih izdajatelji so nevladne organizacije, ki delujejo v javnem interesu na področju medijev.

Status NVO v javnem interesu na področju kulture se trenutno presoja na podlagi Zakona o nevladnih organizacijah, Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo in Zakona o varstvu kulturne dediščine. Ministrstvo za kulturo torej **nima** posebnega pravilnika, s katerim bi podrobneje uredilo posebne dosežke na medijskem področju, saj je to določeno z zakonom.

Da bi bili za NVO s področja medijev določeni jasni pogoji pridobitve statusa v javnem interesu, bi bilo potrebno v Zakonu o medijih smiselno podobno kot v ZUJIK urediti NVO v javnem interesu s področja medijev.

V tretji medijski steber bi bilo smiselno vključiti tudi zadružno organiziranost. Zadruga sicer niso nevladne organizacije. Ker pa je dolgoročno koristno, da se nepridobitni steber spodbuja v zadružno organiziranost (stroškovna učinkovitost ipd.), bi bilo potrebno določiti tudi pogoje za zadruga, ki so smiselno podobni kot za NVO v javnem interesu.

46.a – 46.f členi Zakona o zadrugah določajo zadruga s posebnim pomenom. Pogoji za pridobitev tega statusa so smiselno primerljivi z NVO v javnem interesu. Ker pa 46.a člen taksativno določa področja, za katera se lahko podeli status zadruga s posebnim pomenom, bi bilo potrebno v prehodnih določbah Zakona o medijih 46.a člen Zakona o zadrugah dopolniti na način, da se naštetim področjem doda tudi področje medijev. Morebitne posebne pogoje za področje medijev pa lahko določi Zakon o medijih, podobno kot je zgoraj predlagano za NVO v javnem interesu.

Predlagamo tudi, da ministrstvo za kulturo začne pogovore z ministrstvom za finance o spremembi davčne zakonodaje na področju dobrodelnih donacij v kulturi (in posledično tudi medijih). Malo spodbudnejša zakonodaja je zdaj namenjena le donacijam v športu.

Ministrstvo naj za medije s statusom nepridobitnega medija razvije specifične sheme pomoči oziroma naj se status obravnava kot prednostni kriterij pri dodeljevanju javnih sredstev.

K 27. členu (študentski radijski in televizijski programi posebnega pomena)

(1) Zahteva, da je izdajatelj študentskega radijskega in televizijskega programa posebnega pomena le študentska organizacija, je popolnoma neprimerna, saj študentskosti ne definira izdajatelj, ampak vsebina, ustvarjalci in občinstvo, ki so jim programi namenjeni.

Predlog uvaja monopol študentskih organizacij na uveljavljanje statusa posebnega pomena. Predlagamo, da je izdajatelj študentskega programa posebnega pomena za študentske medije lahko poleg študentske organizacije tudi nevladna organizacija oziroma zadruga posebnega pomena.

Nacionalni svet za medije – splošno in k 30. – 32. členu

Ideje o takem telesu niso nove, društvo pa je vseskozi zagovarjalo, da ne potrebujemo novega neprofesionalnega posvetovalnega telesa.

Četudi določbe 1. odstavka 30. člena opredeljujejo Nacionalni svet za medije kot neodvisno strokovno telo, pa način njegovega imenovanja v 31. členu tega ne zagotavlja, saj predvideva, da bi člane sveta na predlog vlade imenoval državni zbor, in to z navadno večino, ali drugače, vsakokratna koalicija bi v svet lahko sama imenovala vse člane, s čimer bi bilo to telo izrazito podvrženo vplivu politike.

Če bi prevladalo mnenje, da tako telo vendarle potrebujemo, čemur v društvu nasprotujemo, je treba imenovanje sveta koncipirati na način, da bo vpliv politike ničen, morda bi člane imenovala stanovske ali krovne reprezentativne organizacije s področja medijev, akademska sfera in podobno.

Tudi naloge, ki so pripisane temu telesu v predlogu zakona, so za telo, ki bi delovalo kot neprofesionalni organ, preobsežne. Če bo denimo svet moral opraviti študijo o razmerah v medijih in pluralizmu, potem za to potrebujemo profesionalni organ, ki bo tega sposoben. Oblikovati neko politično telo, zato da bo pristojno naročiti študijo o razmerah v medijih in pluralizmu, nima smisla, saj jo lahko naroči pristojno ministrstvo. Ne potrebujemo novega nacionalnega sveta, potrebujemo močan in strokovno okrepljen direktorat za medije in podporo medijem.

Direktorat za medije predstavlja steber medijske politike, zato mora biti takšen oddelek kadrovsko močan in strokovno usposobljen.

Kadrovsko in strokovno je treba okrepiti Inšpektorat za medije, da bo sposoben učinkovitega sankcioniranja kršitev medijske zakonodaje in nadzora nad delovanjem medijev. Delo od vlade neodvisnega inšpekcijskega nadzora mora biti predvideno s programom in sistematično načrtovano po posameznih elementih, ki jih morajo izpolnjevati izdajatelji.

V društvu torej predlagamo črtanje 30., 31. in 32. člena ter smiseln prenos nekaterih nalog na že obstoječe organe.

K 33. členu (zaščita slovenskega jezika)

(5) Določbe 5. odstavka 33. člena določajo izjemo za medij, ki »cilja na drugo državo in ni dostopen v Sloveniji«. Ob tem se sprašujemo, kaj je namen določila o nedostopnosti v Sloveniji, saj je ta tako rekoč neuresničljiv (kako sploh preprečiti takšno dostopnost), obenem pa ne omogoča izdajanja vsebin v tujem jeziku za tujejezične javnosti, ki prebivajo v Sloveniji in si tudi zaslužijo biti obveščene o dogodkih v Sloveniji. Izjema iz 5. odstavka bi sicer morala zajemati tudi posamezne programske vsebine medija, ki sicer preostali del svojih vsebin zagotavlja v slovenskem jeziku. Zato predlagamo, da se iz 5. odstavka črta določilo »in niso dostopni v RS«, doda pa se, da določbe člena ne veljajo za medije »in za programske vsebine«, ki ustrezajo pogojem iz 5. odstavka.

K 34. členu (prepoved spodbujanja k neenakopravnosti, nasilju in vojni ter razpihovanja sovraštva in nestrpnosti)

V Društvu novinarjev Slovenije konstantno opozarjamo na neučinkovit pregon sovražnega govora in groženj (tudi zoper novinarje), strinjamo se tudi z ugotovitvijo ministrstva, da je bil dosedanji člen v zakonu invaliden, saj ni vseboval možnosti ukrepanja ob njegovi kršitvi.

Sprašujemo pa se, ali inšpekcijski nadzor, kot ga predlaga novela, ne pomeni prevelikega posega v svobodo govora s strani izvršilne oblasti, in ali ne predstavlja prevelikega tveganja za zlorabe. Drugo vprašanje je, ali bo kadrovske podhranjeni medijski inšpektorat zmožni prevzeti dodatne naloge, ki mu jih nalaga predlog zakona o medijih. Kakšna so zagotovila, da bo vlada ob širitvi pristojnosti odobrila nove zaposlitve na inšpektoratu?

Določbe 34. člena se v delu tudi prekrivajo z določbami kazenskega zakonika (297. člen KZ-1), pri čemer objava v 34. členu navedenih vsebin pomeni kaznivo dejanje, ki ga ugotavlja sodišče v rednem postopku. Zato se nam poraja pomislek o obravnavi iste vsebine v inšpekcijskem postopku.

Težavo vidimo tudi v roku, v katerem naj bi upravno sodišče preverilo ustreznost oziroma upravičenost ukrepa inšpektorja. Za presojo posega v svobodo izražanja se nam ta rok zdi predolg, poleg tega je instruktivski, kar pomeni, da se bo realno še podaljšal. Vodi lahko v nehoteno podporo arbitrarnim odločitvam.

Prav tako iz besedila ni jasno, kaj se zgodi, če upravno sodišče začasni ukrep inšpektorata spremeni ali razveljavi? Če se na koncu postopka izkaže neutemeljenost ukrepa, je vrnitev v prejšnje stanje nemogoča.

Predlagamo obratno rešitev; *pristojni inšpektor lahko predlaga sodišču izrek ukrepa, to pa mora o ukrepu odločiti v treh (3) dneh. V primeru ugoditve in izdaje takega ukrepa pa mora inšpektor odločbo o ugotovljeni kršitvi izdati v roku 7 dni.*

Opozarjamo, da predlog zakona ne predpisuje globe, če medij zavrne odstranitev vsebine oziroma vsebine ne preneha razširjati.

Nismo naklonjeni niti rešitvi s posvetovanji z reprezentativnimi novinarskimi organizacijami. Razlog za nasprotovanje je tako v problematičnosti ugotavljanja reprezentativnosti, kar sicer je premostljivo, še bolj pa v razmerju pristojnosti in odgovornosti. Novinarske organizacije ne moremo biti pristojne za sodelovanje pri prekrškovnih postopkih. Odgovornost za odločitve mora prevzeti prekrškovni organ, ki odločitve sprejema. Poleg tega reprezentativne organizacije zaradi omejenih kadrovske in finančne virov ne morejo zagotavljati potrebne hitrosti v odzivanju na zahteve po posvetovanju.

K 35. členu (zaščita otrok)

Določbe 35. člena so po eni strani premalo natančne, da bi zadostile namenu, po drugi strani pa preveč omejujoče, da ne bi praktično onemogočale poročanja o otrocih in mladostnikih v običajnih življenjskih situacijah, njihovih dosežkih in njihovem življenju. Onemogočajo tudi sodelovanje starejših otrok in mladostnikov v družbi in v medijih. Zakaj bi denimo bilo potrebno za vsako objavljeno informacijo o otroku soglasje staršev ali skrbnikov? Prav tako ni jasno, ali naj bi enako zaščito potrebovale vse starostne skupine otrok.

Tretji odstavek prepoveduje nezakonitost, kar je nesmiselno, saj so nezakonita dejanja zoper otrokovo zasebnost, ugled ali dobro ime že opredeljena v kazenskem zakoniku, zato je to v zakonu o medijih odveč. Odveč je tudi deklarativna navedba nekaterih etičnih postulatov zaščite zasebnosti, dostojanstva in interesa otrok v medijih, saj so ta pravila precej bolj celovito in natančno opredeljena v Kodeksu novinarju Slovenije in [Smernicah za poročanje o otrocih](#).

Za ilustracijo – Smernice za poročanje o otrocih vsebujejo tudi naslednje:

8. Vsakdanje življenjske situacije

V primeru vsakdanjih življenjskih situacij, v katerih objava prispevka ne bi ogrozila otrokove koristi, novinarji lahko razkrijejo identiteto otroka. Gre za udejstvovanje in dosežke otrok na področjih športa, kulture, raziskovanja in drugih dejavnosti.

12. Vzgojno-varstvene, izobraževalne in zdravstvene ustanove

Novinarji ne pridobivajo izjav, snemajo ali fotografirajo otrok v šolah, vrtcih, bolnišnicah in drugih sorodnih ustanovah brez ustreznega dovoljenja ustanov oziroma skrbnikov.

Zakon ne uvaja natančnih prepovedi in ne predpisuje načinov, na katere naj se otroke v medijih zaščitijo, predpisuje pa sankcije. Kršitev 35. člena je hujši prekršek. Menimo, da je v izogib nedorečenim rešitvam, ki bodo prinesle nove probleme, bolje, da ta del prepusti kazenski zakonodaji in samoregulaciji. V 35. členu pa naj ostane le prvi odstavek, ki načelno opozarja na zaščito otrok v medijih.

K 47. členu (državno oglaševanje)

Znova opozarjamo na opombo, ki smo jo zapisali že pri definiciji državnega oglaševanja, da ni jasno, ali se državno oglaševanje nanaša na podjetja v večinski državni lasti ali vsa podjetja, v katerih ima država delež. V slednjem primeru bi to utegnilo predstavljati prekomeren poseg v upravljanje podjetij.

K 49. členu (označevanje uporabe sistemov generativne umetne inteligence)

(1) Določilo 1. odstavka 49. člena po naši razlagi zajema tudi prispevke, pri katerih si novinar le pomaga z nekaterimi orodji generativne UI, denimo orodjem za transkripcijo govora v besedilo, kar pa ne zmanjšuje samo po sebi avtorstva in odgovornosti avtorja za pripravo prispevka. Označevanje vsakega takega prispevka bi lahko zameglilo dejansko uporabo oziroma označevanje in prepoznavanje prispevkov, pri katerih je UI dejansko prispevala vsebine, denimo oblikovala povzetek razprave ali kaj podobnega. Prav tako ni jasno, ali so v te določbe zajete avtomatizirane vsebine, temelječe na določenih algoritmih.

(4) Predlagamo, da se v tem odstavku zapiše, da morajo biti informacije in oznake v jeziku, v katerem izhaja medij (glede na določbe 33. člena je denimo to lahko tudi v jeziku manjšin in podobno).

(7) Gre za nepotrebno podvajanje določb, za objavo vsebin je poleg izdajatelja odgovoren odgovorni urednik, kar je v tem predlogu večkrat zapisano, že v definiciji.

K 51. členu (pravica do popravka)

(1) Uporaba pravice do popravka za prikaz »nasprotnih dejstev« je za društvo sporna, saj neupravičeno razširja pravico do popravka v »de facto« pravico do odgovora in prekomerno posega v profesionalne in uredniške odločitve o tem, kaj so bistvene informacije in dejstva o določeni temi. Nasprotna dejstva se berejo kot pravica do objave alternativnih dejstev, kar je sporno. Dejstva so dejstva. Popravek v širšem smislu bi moral biti namenjen zanikanju in dopolnjevanju objavljenega z le bistvenimi informacijami in okoliščinami, ki so nujno potrebne za razumevanje teme objavljenega prispevka oziroma celovito obveščenost. Vsled tega predlagamo popravek druge alineje, in sicer:

»- navajanje drugih dejstev in okoliščin, s katerimi prizadeta oseba spodbija ali bistveno dopolnjuje navedbe v objavljenem obvestilu, ki so nujno potrebne za njegovo razumevanje in za celovito obveščenost.«

Za objavo drugih relevantnih dejstev v javnem interesu naj se uporabi pravica do odgovora.

(3) Ob tej določbi se postavlja vprašanje, kaj to pomeni za denimo prenose novinarskih konferenc v živo ali objavo sporočila za javnost v celoti, za kar ta predlog v 9. odstavku 12. člena kazensko ali odškodninsko odgovornost pripisuje organu, ki je vir informacije. Ali je torej medij dolžan objaviti popravek, ki ga nekdo zahteva zaradi izrečenega denimo na seji DZ, ki jo prenaša v živo parlamentarni kanal RTVS? In kako v takem primeru sploh objaviti popravek? Predlagamo, da se določba spremeni na način:

»obvestilo je katerakoli vsebina ali informacija, za katero je skladno z določili tega zakona odgovoren odgovorni urednik«.

K 52. členu (zahteva za objavo popravka)

(1) Za zaščito obeh strani predlagamo ohranitev zdajšnjega sistema pisne zahteve za popravek, vročene odgovornemu uredniku po priporočeni pošti, ali pa obvezen način preverjanja oziroma povratnice, ali je odgovorni urednik zahtevo po elektronski pošti dejansko dobil in videl in ta ni bila morda preusmerjena v koš ali neželjeno pošto. S tem bo tudi pošiljatelj zahteve dobil potrditev, da je ta dosegla odgovornega urednika in da roki tečejo.

(3) Določba po našem mnenju ni potrebna, zaradi tehničnih in vsebinskih zasnov in zahtev posameznega medija predlagamo, da je naslov popravka v vsakem primeru v domeni uredništva, mora biti pa iz njega razvidno, da gre za popravek.

K 53. členu (objava popravka)

(1) Ocenjujemo, da je enodnevni rok postavljen neživljenjsko, še posebej, če bo uveljavljena rešitev, po kateri bo zahteva za popravek lahko poslana po elektronski pošti. To pomeni, da bo lahko posredovana tudi med dela prostimi dnevi. Predlagamo, da je rok za objavo popravka v medijih, ki se spreminjajo večkrat dnevno, vsaj dva delovna dneva od prejema zahteve za popravek.

(3) Predlagamo dopolnitev na koncu z besedilom:

»ali na način, s katerim soglaša pošiljatelj.«

(4) Predlagamo dopolnitev odstavka ob koncu z besedilom:

»Popravek je možno objaviti tudi na drugačen način (na primer v obliki novega prispevka), če je iz njega jasno razvidno, da se popravlja neresnične navedbe in če se pošiljatelj zahteve za popravek s tem strinja.«

(5) Predlagamo dopolnitev odstavka ob koncu tega odstavka z besedilom:

»razen če se strani ne dogovorita drugače.«

K 54. členu (zavrnitev objave popravka)

(1) 4. alineja določa 1. odstavka določa, da lahko odgovorni urednik zavrne objavo, če *»je že bil objavljen pisni odziv prizadete osebe«*. Ni jasno, zakaj velja samo pisni odziv. Kaj, če je bil odziv objavljen v avdio obliki?

Predlagamo spremembo na način:

»če je bila zahtevana objava popravka obvestila, v katerem ali v zvezi s katerim je že bil objavljen odziv prizadete osebe.«

Predlagamo še dodatno alinejo, in sicer:

»- če je vsebina zahtevanega popravka neresnična.«

Trenutno je namreč medij dolžan objaviti popravek, tudi če vsebuje laži, če je le zadostil ostalim *»tehničnim«* kriterijem po pravočasnosti in primernem obsegu, kar je nedopustno tudi z vidika javnega interesa in prizadevanj, da v javno sfero pride čim manj neresničnih navedb in lažnih novic.

K 58. členu (postopek pred sodiščem druge stopnje) ali dopolnitev z novim členom

Predlog zakona ukinja zakonsko dopuščeno revizijo zoper sodbo sodišča druge stopnje. Menimo, da to ni smiselna rešitev, saj gre pri pravici do popravka za poseg v uredniško neodvisnost oz. svobodo medijev. Iz prakse sodišč je očitno, da se je ta pravica pogosto zlorabljala z namenom vplivanja, onemogočanja in utišanja medijev (SLAPP tožbe). Vloga Vrhovnega sodišča RS pri sooblikovanju sodne prakse in enotne uporabe pravil je bila in mora ostati ključna varovalka pred prekomernimi posegi v uredniško neodvisnost in poskusov zlorabe te pravice.

Predlagamo, da se zakon v tem delu ne spremeni oz. ohrani zakonsko določeno revizijo zoper drugostopenjsko sodbo v pravnih na objavo popravka.

K 60. členu (objava odgovora)

(1) Predlagamo dopolnitev odstavka z besedilom ob koncu z:

», *razen če se strani ne dogovorita drugače.*«

K 86. členu (prehodna ureditev postopka vpisa v razvid samostojnih novinarjev)

(3) Ocenjujemo, da gre pri tej določbi za nepotrebno administrativno breme